

18019196

Gedeputeerde Staten**De voorzitter van Provinciale Staten van Zeeland**
P/a Statengriffie**onderwerp**
Tussenstand Klimaatakkoord**kenmerk**
18019658**behandeld door**
drs. M. van Woerkom
+31 118 631921**verzonden****25 JULI 2018**

Middelburg, 25 juli 2018

Geachte voorzitter,

Op 10 juli jl. is de "Tussenstand Klimaatakkoord" door Ed Nijpels als voorzitter van het Klimaatberaad aangeboden aan minister Wiebes als coördinerend bewindspersoon Economische Zaken en Klimaat. Het akkoord is tot stand gekomen na maanden onderhandelen door overheden (waaronder provincies), maatschappelijke organisaties en bedrijfsleven. Deze zomer zal het Planbureau voor de Leefomgeving (PBL) de plannen doorrekenen om te bezien of de plannen opgeteld leiden tot 49% CO₂-reductie in 2030, waarna het kabinet een reactie zal formuleren en de onderhandelingen eind september worden hervat.

Met deze brief informeren wij u over de volgende zaken:

- Totstandkomingsproces van de Tussenstand Klimaatakkoord
- Besluitvormingsproces Klimaatakkoord en rol van Provinciale Staten
- Positionering van het gezamenlijke aanbod van provincies in de Tussenstand Klimaatakkoord: Regionale Energiestrategieën (RES)
- Inhoudelijke reflectie op de sectorhoofdstukken.

Totstandkomingsproces Tussenstand Klimaatakkoord

Op grond van de afspraken in het Interbestuurlijk Programma (14 februari 2018) hebben de gezamenlijke provincies met een in het IPO-bestuur samengestelde bestuurlijke delegatie deelgenomen aan de onderhandelingen voor het Klimaatakkoord:

- Klimaatberaad Breed: de heer Bovens als voorzitter van het IPO-bestuur,
- Elektriciteit: de heer Stelpstra (bestuurlijke adviescommissie (BAC) Energie),
- Gebouwde Omgeving: de heer Weber (BAC Energie),
- Industrie: mevrouw Homan (BAC Energie),
- Mobiliteit: mevrouw Gräper-Van Koolwijk (BAC Mobiliteit),
- Landbouw & Landgebruik: mevrouw Maij en de heer Drenth (BAC Vitaal Platteland).

Deze onderhandelingen hebben nu geleid tot een tussenstand van het Klimaatakkoord. Dit is nadrukkelijk geen hoofdlijnenakkoord waar besluitvorming over plaatsvindt en heeft daarmee geen formele status.

Besluitvormingsproces Klimaatakkoord eind 2018

Onderstaand is schematisch het te doorlopen besluitvormingsproces geschetst waarbij rekening is gehouden met de termijnen zoals provincies die hanteren:

- 10 juli: de Tussenstand Klimaatakkoord is vanuit het IPO Bestuur met een eerste reactie op de teksten ter informatie naar de colleges van GS verzonden en via deze brief ontvangt u deze informatie ook als statenlid.
- September: bespreking van de doorrekening in interprovinciaal verband.
- 12 september: bestuurlijk overleg van IPO met Rijk, VNG en Unie van Waterschappen.

- Eind september: de doorrekening van de tussenstand Klimaatakkoord inclusief appreciatie vanuit interprovinciaal verband en medeoverheden wordt aan Provinciale Staten verzonden. Hiermee wordt u in de gelegenheid gesteld zich uit te spreken over de Tussenstand Klimaatakkoord en doorrekening door PBL.
- Eind september tot en met december: onderhandelingen Klimaatakkoord door de IPO-delegatie.
- Eind 2018: besluitvorming over het Klimaatakkoord inclusief definitieve doorrekening door PBL. Vanuit IPO-bestuur zal dit akkoord voorgelegd worden aan de colleges van GS.

Positionering van gezamenlijk aanbod provincies: Regionale Energiestrategieën

Regionale energiestrategieën, het aanbod zoals we dat als gezamenlijke provincies hebben gedaan richting kabinetsformatie, zijn stevig verankerd in de Tussenstand Klimaatakkoord. Niet alleen overheden, maar ook maatschappelijke organisaties en de netbeheerders beargumenteerden het belang van gestructureerde en zorgvuldige ruimtelijke besluitvorming met daarbinnen ruimte voor participatie om maatschappelijke acceptatie voor de keuzes te ontwikkelen.

In het Klimaatakkoord zijn de regionale energiestrategieën verder uitgewerkt en gericht op de sectoren "elektriciteit" en "gebouwde omgeving"; het gaat dan om de opgaven hernieuwbare elektriciteit en warmte op land en de daarbij nodige infrastructuur en opslag. In de Zeeuwse energiestrategie willen we daarnaast ook aan de slag met duurzame mobiliteit; denk dan bijvoorbeeld aan de aanleg van laadinfra voor elektrisch rijden, de logistieke sector op weg helpen met zero emissie vervoer en duurzame grond-, weg en waterbouw.

In het Klimaatakkoord is het doel van een regionale energiestrategie (RES) als volgt opgeschreven. "Met de RES krijgen regio's de ruimte om naar eigen inzicht hun opgave qua omgevingsbeleid voor meer hernieuwbare energie (hernieuwbare elektriciteit en hernieuwbare warmte) concreet te beleggen, waarbij participatie van burgers een elementair onderdeel is. Eind 2019 is duidelijk hoe de regio's invulling geven aan de landelijke opgave."

Daarmee ondersteunen ook de deelnemers aan het Klimaatakkoord de regionale aanpak. Provincies hebben de regio gepakt om de regionale strategieën in de regio samen met gemeenten en waterschappen te organiseren. In Zeeland lopen we hierin voorop: Na een succesvolle Zeeuwse Energiedialoog (2017) hebben de Zeeuwse gemeenten, waterschap, provincie Zeeland en Netbeheerder Enduris het voortouw genomen deze RES in Zeeland gezamenlijk te ontwikkelen en wordt deze zomer de aanpak door alle Zeeuwse overheidspartijen vastgesteld. Vanaf half augustus zal een onafhankelijke externe procesmanager het opstellen van de Zeeuwse energiestrategie faciliteren. Een eerste concept van de RES verwachten wij in juni 2019.

Eerste oordeel over Tussenstand Klimaatakkoord

Algemeen

We constateren een groot verschil in karakter van de opgaven en (detail) niveau van de hoofdstukken. Zo is gebouwde omgeving relatief concreet in verhouding tot bijvoorbeeld mobiliteit. Bij het sluiten van het Klimaatakkoord eind 2018 vraagt dit van alle sectoren nog een stevige concretisering. Dit vraagt kort na de zomer een heldere uitvraag vanuit het Klimaatberaad. De uitwerking van het instrumentarium en de daarbij horende financiële dekking vormt een belangrijk aandachtspunt en is een randvoorwaarde om de maatregelen zoals in de stukken opgenomen te realiseren.

Elektriciteit (zon- en windenergie)

Bij het opwekken van hernieuwbare energie spelen provincies een belangrijke rol, vanuit onze bevoegdheden in de ruimtelijke ordening. Aan de sectortafel elektriciteit hebben provincies gepleit voor de regionale energiestrategieën waarmee per regio de techniek gekozen kan worden die past bij het gebied en die door de maatschappij geaccepteerd wordt. De opgave is om landelijk een CO2-reductie van 49% te behalen; dit komt neer op het opwekken van 84 TWh aan hernieuwbare elektriciteit. De toenemende elektriciteitsvraag die voortkomt uit andere sectoren (bijvoorbeeld door elektrificatie van industrie en auto's) is nog niet meegenomen. Ter vergelijking:

Nationaal doel	84 TWh
Rijksdoel windparken op de Noordzee	49 TWh
Resteert aan wind en zon op land	35 TWh
Thans duurzaam opgewekt in Zeeland (ca. 4 PJ)	≈ 1,2 TWh
Doel ontwerp-Omgevingsplan Zeeland 2018 (ca. 10 PJ)	≈ 3 TWh

In Zeeland is in het ontwerp-Omgevingsplan 2018 reeds een doel opgenomen van 10 PJ, dat staat ongeveer gelijk aan 3 TWh en daarmee ruim 1/12^e deel van de landelijke opgave. Eind 2019 is duidelijk hoe alle regio's invulling geven aan de landelijke opgave. Wellicht is er dan nog een verdeling over de regio's nodig. Over de manier waarop die eventuele verdeling landelijk wordt vormgegeven, wordt de komende maanden gesproken.

Gebouwde Omgeving (verwarming)

Binnen de sector Gebouwde omgeving staat het gasvrij maken van woningen en andere gebouwen centraal. Cruciaal wordt het draagvlak dat gemeenten weten te realiseren bij hun bewoners. Een "wijkgerichte aanpak" staat daarbij centraal. Provincies zullen hierbinnen een belangrijke faciliterende rol gaan vervullen via onder andere de RES:

"In regionale energiestrategieën (RES) zal de regionale samenhang van keuzes - bijvoorbeeld de inzet van warmtebronnen in de regio - worden vastgelegd. Met de RES worden regionaal aanwezige (rest)bronnen in beeld gebracht en vraag en aanbod op elkaar afgestemd, zowel richting het lokale als in samenhang met het landelijke niveau. Gemeenten werken daartoe met provincies, waterschappen en netbeheerders samen in energieregio's. Faciliterend beleid vanuit gemeenten en provincie met het oog op de benodigde ruimtelijke inpassing in de omgeving van warmtebronnen en warmtenetten wordt georganiseerd op basis van de RES, waarbij een duidelijke rolverdeling tussen decentrale overheden wordt afgesproken".

Er zal een door het Rijk en medeoverheden opgezette leidraad worden ontwikkeld waarin de gevolgen voor keuzes per wijk op basis van objectieve data in beeld worden gebracht. De informatie zal worden beheerd en geactualiseerd door een op te richten Expertise Centrum Warmte (ECW). Na de zomer zullen we de verbinding tussen wijkaanpak, RES en nationale werkstructuur verder uitwerken.

Industrie

Naast een landelijke onderhandelingstafel voor de industrie, is er ook een Zeeuwse industrietafel actief onder het Klimaatakkoord. De Provincie Zeeland is hierin vertegenwoordigd. De opgave voor de industrie is fors en is verbreed van een energieopgave naar een transitie in zowel energie als grondstoffen. Dit is een positieve ontwikkeling. In de industriële clusters zijn met o.a. de betrokken provincies stevige maatregelenpakketten ontwikkeld. Daarmee is de Tussenstand ondanks het soms abstracte karakter stevig. De geformuleerde maatregelen vragen na de zomer nog veel uitwerking vooral m.b.t. instrumentarium en de verdeling van de lasten. Als toezichthouder hebben de gezamenlijke provincies ingezet op harmonisatie wet- en regelgeving voor energiebesparing. Daarover is overeenstemming bereikt zodat deze afspraak in het najaar uitgewerkt kan worden.

Mobiliteit

Het hoofdstuk over mobiliteit is ambitieus, maar ook sterk afhankelijk van de keuzes die het Rijk straks maakt. Zo zet de Mobiliteitstafel in op de mobiliteitstransitie door anders te gaan reizen, gebaseerd op ruimte-efficiënte collectieve vervoerssystemen, deelauto's, fiets, Mobility as a Service. Wij constateren als gezamenlijke provincies samen met de overige deelnemers aan de Mobiliteitstafel dat we nu stappen moeten zetten om richting 2050 de CO₂-uitstoot van mobiliteit richting nul te brengen. In bestuurlijk overleg zullen wij het Rijk vragen om drie wissels om te zetten:

- Zorg voor een level playing field tussen modaliteiten, zodat het aantrekkelijk wordt om te investeren in en gebruik te maken van vervoersvormen die zorgen voor betere bereikbaarheid, leefbaarheid, gezondheid en duurzaamheid.
- Stel investeringskaders bij zodat er meer middelen beschikbaar komen voor het integraal aanpakken van mobiliteitssystemen, in plaats van geld beschikbaar te stellen voor óf weg, óf OV, óf fiets. Daarmee vergoten we de impact van de provinciale investeringen.
- Zorg voor landelijke regie.

Bij het vervolg van de onderhandelingen borgen we dat de formulering voor de experimenten met anders betalen voor mobiliteit niet leidt tot ongewenste effecten. Dit geldt ook voor de teksten over brandstoffenmix/biobrandstoffen. In de huidige vorm verwachten we dat uit de doorrekening van PBL zal blijken dat de CO₂-reductie die bij biobrandstoffen is ingeboekt te hoog is ingeschat en relatief kosteninefficiënt zal zijn.

Landbouw en Landgebruik

Deze sector heeft een relatief kleine impact op Zeeland. De grootste CO₂-uitstoot in landbouw en landgebruik komt immers voort uit de veeteelt en uit veenlandschappen. Het hoofdlijnenakkoord voor het onderdeel landbouw en landgebruik bevat goede bouwstenen voor verdere uitwerking. Positief is dat alle partijen zich bewust zijn van de omvang van de opgave en verdere stappen willen zetten dan in het Regeerakkoord opgenomen. De gezamenlijke ambitie waarvoor maatregelen in beeld zijn bedraagt 4,9 - 5,1 Mton, waar de opgave uit het Regeerakkoord 3,5 Mton bedroeg. Maar de partijen zijn er nog niet: er ligt nog een enorme uitdaging het op hoofdlijnen geformuleerde maatregelpakket te concretiseren. Hoewel er nog veel te doen is zijn we tevreden met waar we nu staan en willen we een constructieve bijdrage leveren aan de verdere uitwerking. Aan het nu geformuleerde pakket maatregelen leveren de provincies een stevige bijdrage vanuit hun rollen en verantwoordelijkheden op het gebied landbouw en landgebruik c.q. vitaal platteland (natuur en landbouw). Provincies zijn onder meer aan zet om via meer klimaatinclusief natuur- en omgevingsbeleid de hoeveelheid koolstof opgeslagen in bossen en bomen te vergroten (0,3-0,5 Mton) en om de regie te nemen om via een gebiedsgerichte aanpak de broeikasgasemissies vanuit landbouwbodems in veenweidegebieden terug te brengen (Ca 1 Mton). Door inzet van innovatie- en stimuleringsbeleid en faciliterend omgevingsbeleid ondersteunen de provincies de landbouwsectoren en met name de veehouderij bij hun klimaatopgaven (3,6 Mton). Een belangrijk aandachtspunt vormen de financiële en juridische randvoorwaarden om de inzet te kunnen realiseren. Op basis van de doorrekening zullen we deze in het najaar vormgeven.

Conclusie tussenstand

Wij zijn blij met de inbreng die de provincies hebben kunnen leveren om samen met medeoverheden, het bedrijfsleven en maatschappelijke partijen tot afspraken op hoofdlijnen te komen over de wijze waarop Nederland de CO₂-uitstoot met 49% terugdringt in 2030. Hierbij hebben de provincies de regionale energiestrategieën, ons aanbod richting de kabinetsformatie, als basis gehanteerd. De ruimte voor participatie om maatschappelijke acceptatie te stimuleren, een belangrijk onderdeel binnen de RES, wordt als belangrijke randvoorwaarden gezien bij het opstellen van het Klimaatakkoord.

In het Klimaatakkoord zijn de regionale energiestrategieën (RES) verder uitgewerkt en gericht op de opgaven hernieuwbare elektriciteit en warmte op land en de daarbij nodige infrastructuur en opslag. In het Klimaatakkoord is het doel van een RES als volgt opgeschreven. "Met de RES krijgen regio's de ruimte om naar eigen inzicht hun opgave qua omgevingsbeleid voor meer hernieuwbare energie (hernieuwbare elektriciteit en hernieuwbare warmte) concreet te beleggen, waarbij participatie van burgers een elementair onderdeel is. Eind 2019 is duidelijk hoe de regio's invulling geven aan de landelijke opgave."

Hiermee wordt door de deelnemers aan het Klimaatakkoord deze aanpak gesteund. Provincies hebben de regie gepakt om de regionale strategieën in de regio samen met gemeenten te organiseren. Landelijk worden gezamenlijke datasets, rekensystematiek ten behoeve van de monitoring en een gezamenlijk kennisprogramma ontwikkelen. Voor de gebouwde omgeving zullen de RES en de wijkaanpak in samenhang worden ontwikkeld. Deze samenhang zal ook in de nationale werkstructuur worden geborgd.

Nadat de gepresenteerde plannen zijn doorberekend door het PBL in september komen de provincies met een eerste oordeel over het gehele pakket aan maatregelen, waaronder de inzet die dit pakket van de gezamenlijke provincies vraagt. Hierna zal het besluitvormingsproces binnen Zeeland kunnen starten, als onderdeel van de Zeeuwse regionale energiestrategie.

Met vriendelijke groet,
gedeputeerde staten,
namens dezen,

de Commissaris van de Koning,
voor deze,

de waarnemend secretaris,

mevr. C.M.M. Schönknecht-Vermeulen
Gedeputeerde.

dhr. drs. J.B. Hooijer.

Bijlagen: Voorstel voor hoofdlijnen voor het Klimaatakkoord.